

1. Obiekt  
KOŚCIÓŁ PROTESTANCKI, OB. RZYM.-KAT. FILIALNY P.W. ŚW. JÓZEFA OBLUBIEŃCA  
NMP

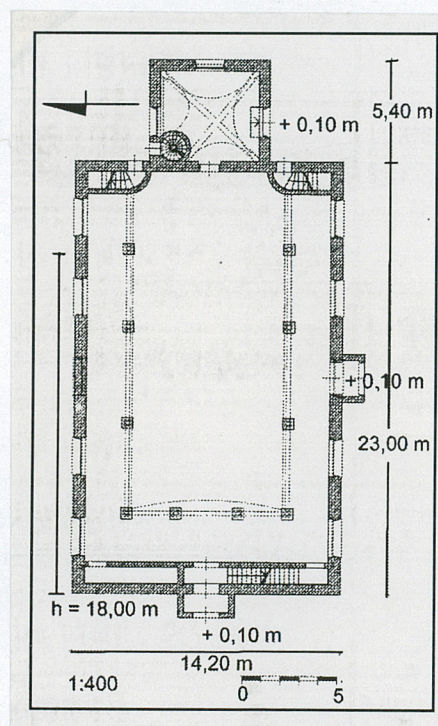
2. Czas powstania  
1839

3. Miejscowość  
PASIKUROWICE

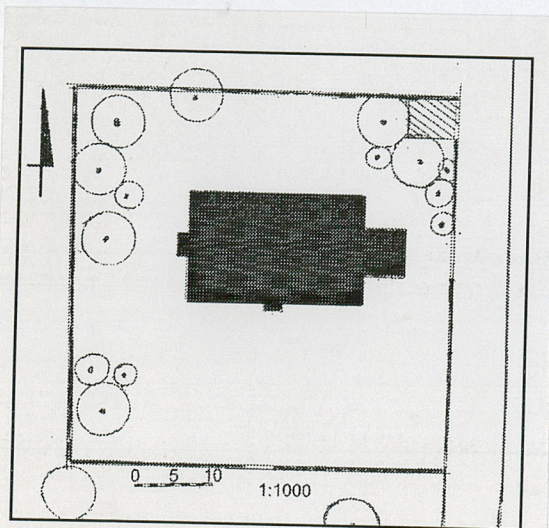
11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja



1.



2.



3.



4.

4. Adres

55-102 Pasikurówice  
centrum wsi, przy drodze do Skaryszyna  
dz. nr 63

5. Przynależność administracyjna  
województwo dolnośląskie  
pow., gmina pow. Wrocław,  
gm. Długotłęka

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Passicurowicz, Passicurowitz, Paschkerwitz

7. Przynależność administracyjna  
przed 31 XII 1999

województwo wrocławskie  
powiat Wrocław

8. Właściciel i jego adres  
Kuria Metropolitalna Wrocławska  
50-328 Wrocław  
ul. Katedralna 13

9. Użytkownik i jego adres  
Parafia rzymsko-katolicka  
55-317 Kryniczno  
pow. Środa Śląska

10. Rejestr zabytków

A/103.702 23.01.2008  
Nr 1234 data 21.12.1964 r.  
dec. dot. pomiarów  
w Św. Górze St.



Pierwsze wzmianki dotyczące Pasikurów pochodzą z zapisu z dnia 29 czerwca 1323 r., w którym to zapisie odnotowano, że właścicielem dóbr we wsi Passicuruwicz jest książę Konrad z Oleśnicy. Jednak już w roku 1339 dobra przejął Jacob Schultze. Na podstawie wzmianki w pracy H. Neulinga, *Schlesiens Kirchorte...* wiadomo, że w roku 1335 został tu wzniesiony kościół parafialny podlegający Trzebnicy. W wieku XIX majątek ziemski w Pasikurówicach był własnością rodziny prowadzącej wrocławską firmę Gebrüder Schoeller & Co. G.m.b.H. Własność liczyła w 1873 roku około 1438 akrów ziemi uprawnej i 105 akrów łąk. W roku 1839 został wzniesiony kościół protestancki o klasycyzującej stylistyce, charakterystycznej dla takich architektów jak Karl Friedrich Schinkel, czy Carl Friedrich Langhans. Nowowzniesiony budynek kościoła został wyposażony m.in. w barokowe organy Michaela Englera, które na krótko przed wybuchem II wojny Światowej odrestaurował Wilhelm Sauer z Frankfurtu nad Odrą. W roku 1866 na elewacji północnej kościoła zostało umieszczone epitafium upamiętniające zmarłego urzędnika państwowego Tobiae Schillera ufundowane przez jego małżonkę Barbarę Schillerin z domu Buchischinn. W trakcie działań wojennych kościół nie uległ poważnym zniszczeniom.

### Sytuacja:

Kościół filialny p.w. Św. Józefa Oblubieńca NMP usytuowany jest na obszarze wsi Pasikurówice położonej w odległości 6 km na północ od granic Wrocławia. Budynek kościoła wznosi się na wydzielonym terenie, otoczonym ogrodzeniem, usytuowanym mniej więcej pośrodku wsi tuż przy drodze wiodącej z Wrocławia do Skaryszyna. Od zachodu i północy teren otaczający kościół sąsiaduje z sadami i ogrodami. W odległości około 100 m. od kościoła na północ znajduje się zbiornik wodny straży pożarnej, Budynek zwrócony prezbiterium w kierunku wschodnim wraz z wyeksponowaną, kilkukondygnacyjną wieżą stanowiącą akcent wschodniej elewacji zwrócony w kierunku głównej trasy przebiegającej w odległości 6 m, jest dobrze widoczny nawet ze znacznej odległości.

### Materiał i konstrukcja:

Fundamenty kamienne ciągłe. Mury obwodowe ceglane grubości 30-60 cm, cegła na zaprawie wapienno-piaskowej. Tynki zewnętrzne wapienno-piaskowe z piaskiem drobnym; tynki wapienno-cementowe. Detale architektoniczne wykonane w tynku. Tyki wewnętrzne nawy kościoła, zakrystii i wieży, wapienno-cementowe. W nawie kościoła boazeria sięgająca okien wykonana z desek. Ścianka działowa oddzielająca klatkę schodową i kotłownię od nawy kościoła drewniana, wykonana z desek.

Nawa kościoła nakryta więźbą dachową oszalowaną deskami; obejście pod emporą - strop drewniany, kryty podsufitką; empory - sufit wykonany z desek. Pomieszczenie zakrystii nakryte ceglanym sklepieniem krzyżowym z zaznaczonymi lunetami.

Empora drewniana, jednokondygnacyjna, wsparta na 10 słupach o średnicy ok. 25 cm osadzonych na kwadratowych bazach z betonu o boku 60 cm. Nad nimi identyczne słupy w podobnym układzie, bez baz, artykułujące emporę i wspierające strop nad emporą. Parapet deskowy, pełny.

*c.d. na władce nr 1*



14. Kubatura  3718 m <sup>3</sup>	15. Powierzchnia użytkowa  630 m <sup>2</sup>	16. Przeznaczenie pierwotne  kościół protestancki	17. Użytkowanie obecne  kościół rzymsko-katolicki
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.)  <p>Kościół w trakcie działań wojennych nie uległ zniszczeniom. W latach 1960-1980 były prowadzone w budynku doraźne remonty, po których nie zachowała się żadna dokumentacja. W latach siedemdziesiątych XX wieku zostały wymienione ławki w kościele, wymieniono także odeskowanie sufitu i prawdopodobnie wtedy wymieniono balustradę empor. W trakcie modernizacji zostały uszkodzone schody wiodące na emporę - umieszczone w bocznych aneksach przy prezbiterium. W trakcie modernizacji, urządzono komunikujące z emporą schody, jednobiegowe w zachodniej części kościoła, natomiast zlikwidowano połączenie z emporami za pomocą schodów ulokowanych w bocznych aneksach przy prezbiterium.</p> <p>W roku 2002 dach kościoła został pokryty blachą miedzianą, zaś hełm wieży blachą cynkową.</p>		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienie, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)  <p>Stan zachowania fundamentów, ścian zewnętrznych i wewnętrznych bardzo dobry. W podobnym stanie są zachowane sklepienia i stropy oraz konstrukcja dachowa i pokrycie dachu oraz konstrukcja empor. Zastrzeżenia może budzić jedynie bałagan panujący w aneksach przy prezbiterium, obecnie zamienionych na magazyn rzeczy zbędnych. W nieco gorszym stanie klatka schodowa krętych schodów ze znacznymi ubytkami tynków i zmurszałymi stopnicami.</p>	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie  <p>Budynek obecnie nie wymaga prac remontowo-konserwatorskich. W miarę możliwości należy zadbać o porządek w pomieszczeniach magazynowych oraz naprawić uszkodzone elementy schodów krętych w wieży.</p>			



21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

23. Uwagi różne

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

tekst

Bożena Grzegorczyk, 15.10.2002 r.

*Bożena Grzegorczyk*

plany, rysunki

Bożena Grzegorczyk, 15.10.2002 r.

*Bożena Grzegorczyk*

zdjęcia fotogr.

Bożena Grzegorczyk, 15.10.2002 r.

*Bożena Grzegorczyk*

miejsce przechowywania negatywów

**KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW  
PRAWA AUTORSKIEGO**

22. Bibliografia

Ogólna, dotycząca miejscowości

H. Neuling, Schlesiens Kirchorte und ihre kirchlichen Stiftungen bis zum Ausgange des Mittelsalters, Breslau 1902, s. 225

Adressbuch des Grundbesitzer in der Provinz Schlesien, Berlin 1873

Schlesische Güter-Adressbuch, Breslau 1936, s.337

L. Burgemeister, Der Orgelbau in Schlesien, Frankfurt am Main 1973, s.102, 321

J. Mandziuk, Katalog ruchomych zabytków sztuki sakralnej w archidiecezji wrocławskiej, Wrocław 1982

*Kunst- und Denkmalpflege in Schlesien, 2. Veröffentlichung  
niederschlesiens; Breslau - disto 1939, s. 264*

25. Adnotacja o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

Załączniki nr 1, 2, 3, 4, 5.



1. Miejscowość <b>P A S I K U R O W I C E</b>	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) <b>KOŚCIÓŁ PROTESTANCKI, OB. RZYM.-KAT. FILIALNY P.W. ŚW. JÓZEFA OBLUBIEŃCA NMP</b>	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiał uzupełniającego) <b>c.d. punktu 13</b>
--	---	--

*c.d. punktu 13*

Więźba dachowa jętkowa. Dach kościoła dwuspadowy, kryty dachą miedzianą; dach nad przedsionkiem (elewacja zachodnia) dwuspadowy, kryty blachą miedzianą; dach nad przedsionkiem (elewacja południowa) dwuspadowy, kryty blachą miedzianą; wieża - zwieńczona hełmem baniastym, krytym blachą cynkową.

Posadzka ceramiczna - współczesna; partia prezbiterium - posadzka marmurowa - współczesna; zakrystia - wylewka betonowa.

Podłogi strych i empory - drewniane, deskowe.

Schody we wieży kręte wykonane z cegieł o drewnianych stopnicach; schody w aneksach w prezbiterium (niegdyś wiodące na emporę) - jednobiegowe z zakrętem; schody na emporę - drewniane, jednobiegowe z podestem.

Otwory okienne o różnicowanej wielkości i kształcie. W nawie: okna pojedyncze, prostokątne, wysokie zamknięte półkolem, z wydzielonymi kwaterami przeszklone witrażami; okna pojedyncze termowe przeszklone witrażami. Otwory okienne wieży: pojedyncze, prostokątne zamknięte półkolem.

Otwory drzwiowe prostokątne; prostokątne zamknięte półkoliście. Drzwi jedno i dwuskrzydłowe, pełne i przeszklone; drzwi wykonane z desek; drzwi wykonane z łąt.

#### Rzut:

Budynek kościoła orientowany, symetryczny, założony na rzucie prostokąta o wymiarach boków 23 x 14 m. z prosto zamkniętym prezbiterium i poprzedzony od wschodu wieżą o podstawie kwadratu, w której pierwszą kondygnację zajmuje pomieszczenie zakrystii. Główna oś budynku - dłuższa wschód-zachód - przebiega od wejścia w elewacji zachodniej do wejścia od zakrystii w elewacji wschodniej. Elewację południową poprzedza wąski, założony na rzucie prostokąta przedsionek, wyznaczając centrum elewacji. Od strony zachodniej poprzedza główny korpus budynku podobny przedsionek także o

podstawie wąskiego prostokąta. Strefa prezbiterium nie wydzielona architektonicznie, jedynie zaznaczona poprzez wąskie wysunięte w stronę głównego wnętrza aneksy po stronie południowej i północnej o zaokrąglonych narożach tworzących jakby półkoliste ryzality, w których pierwotnie mieściły się schody wiodące z zewnątrz na emporę. Przy owych "pseudoryzalitach" ołtarze boczne. Od strony zachodniej w wąskim pomieszczeniu wydzielonym z głównej nawy ścianką działową po stronie południowej - kotłownia; po stronie północnej wąska jednobiegowa klatka schodowa wiodąca na emporę. Jednolite, symetryczne i jednoprzestrzenne wnętrza organizują drewniane empory obejmujące główną nawę od strony południowej zachodniej i północnej. Empora wsparta na 10 filarach z przewiązką i impostem, w części środkowej (zachód) występująca nieco w kierunku prezbiterium. Parapet deskowy, pełny. Podobne filary artykułują kondygnację empor i wspierają deskowy sufit nad emporą i zasadniczą przestrzeń kościoła.

#### Bryła:

Bryła budynku zwarta, zestawiona jakby z odrębnych kubicznych części: zasadniczego korpusu założonego na rzucie prostokąta nakrytego wysokim dwuspadowym dachem, do którego od wschodu dostawiona jest symetrycznie wieża o podstawie kwadratu, o pięciu kondygnacjach, z których dwie pierwsze odpowiadają wysokości połaci dachowych zasadniczego korpusu. Trzecia i czwarta kondygnacja wydzielone prostym gzymsem. Kondygnacja piąta na rzucie ośmiokąta nakryta baniastym hełmem z iglicą. Od południa i zachodu zasadniczy korpus poprzedzają dostawione centralnie na elewacji odpowiednio - południowej i zachodniej - niskie założone na rzucie prostokąta nakryte niskimi dwuspadowymi dachami przedsionki.

#### Elewacje:

Elewacja frontowa (południowa) gładko otynkowana, pięcioosiowa, zakompo-



nowana symetrycznie, poprzedzona na osi środkowej przedsionkiem mieszczącym drzwi dwuskrzydłowe, wejściowe i nakrytym dwuspadowym stosunkowo płaskim dachem. Osie elewacji wyznaczają okna: wysokie, prostokątne zamknięte półkołem, umieszczone w głębokich otworach, o obramieniu uskokowym wykonanym w tynku. Nad przedsionkiem okno termalne rozwiązane podobnie. Elewację wieńczy prosty, mocno wysunięty gzyms.

Elewacja zachodnia, szczytowa, gładko otynkowana, symetryczna, na osi centralnej poprzedzona przedsionkiem mieszczącym wejście z dwuskrzydłowymi drzwiami do kościoła. U szczytu dachu, w strefie strychu otwór okienny o wykroju półkola.

Elewacja północna, gładko otynkowana, pięcioosiowa, zakomponowana symetrycznie, zwieńczona prostym, mocno wysuniętym gzymsem. Osie wyznaczają wysokie, prostokątne okna, zamknięte półkoliście, osadzone w otworach o rozglifionych ościeżach. Okno umieszczone centralnie, znacznie niższe od pozostałych okien tej elewacji, o wymiarach odpowiadających środkowemu oknu z elewacji południowej.

Elewacja wschodnia gładko otynkowana, szczytowa, zakomponowana symetrycznie, poprzedzona od wschodu wieżą. Po obu stronach wieży drzwi prowadzące do aneksów ze schodami. Wysokość nawy wydzielona od strefy strychu po obu stronach gzymsem. W strefie strychu nieduże termowe okno umieszczone centralnie z jednej i drugiej strony.

Elewacje wieży gładko tynkowane, pięciokondygnacyjne, zróżnicowane jedynie w kondygnacji parteru ze względu na funkcje użytkowe. I tak kondygnacja parteru strona północna - w narożu przylegającym do zasadniczego korpusu drzwi na wieżę, obok otwór okienny, prostokątny, zamknięty półkoliście; strona wschodnia - w centrum okno umieszczone w uskokowo profilowanej wnęcie; strona południowa - w centrum prostokątny otwór zamknięty półkoliście, mieszczący jednoskrzydłowe, drewniane drzwi do zakrystii. Kondygnacja druga każdej elewacji wieży wydzielona od wyższych mocno występującym gzymsem, z umieszczonym centralnie otworem o wykroju prostokąta, zamkniętym półkołem. Kondygnacja trzecia wydzielona gzymsem listwowym o dwóch otworach okiennych o wykroju prostokąta, zamkniętych półkołem. Kondygnacja czwarta rozwiązana identycznie do kondygnacji trzeciej. Kondygnację piątą tworzy ośmiobok - o wzmocnionych lizenami narożach i zwieńczony szerokim, płaskim gzymsem - stanowiący rodzaj "bębna" pod baniasty, ośmiopłaciowy hełm, zwieńczony iglicą.

## Wnętrza:

Zasadniczy korpus budynku osłania wysokie, założone na rzucie prostokąta wnętrze od strony wschodniej ujęte przez dwa - w narożu północno-wschodnim i południowo-wschodnim zamknięte półkołem - aneksy, do których przylegają ołtarze boczne. Między aneksami podwyższone podium wysunięte ku zachodowi, na którym ołtarz główny. Jednoprzestrzenne wnętrze, nakryte sufitem z desek osłaniającym więźbę dachową, otoczone jest od południa, zachodu i północy emporą drewnianą, wspartą na 10 drewnianych kolumnach i obwiedzionych pełną, wykonaną z desek balustradą. Bok zachodni empory zajmuje barokowy prospekt organowy. Od zachodu wydzielone ścianką działową po stronie południowej jednobiegowe schody komunikujące z emporą, zaś po stronie północnej pomieszczenie kotłowni.

Wnętrze zakrystii ulokowane w pierwszej kondygnacji wieży, założone na rzucie kwadratu, naroże północno-zachodnie z mocno występującym do wnętrza murem o zarysie trzech czwartych koła. Pomieszczenie nakryte stylizowanym sklepieniem krzyżowym z lunetami. Komunikację z prezbiterium zapewniona przez jednoskrzydłowe drzwi umieszczone od zachodu. Oświetlenie zapewniają okna umieszczone od wschodu i północy.

Pozostałe pomieszczenia wieży na rzucie kwadratu, nakryte stropem drewnianym, podłoga drewniana.

## Wypośażenie:

Gruntownie odnowiony kościół posiada w tej chwili skromne wyposażenie. Oprócz barokowego prospektu organowego na uwagę zasługują, dwa konfesjonały z XX wieku oraz konstrukcja empory otaczającej wnętrze od strony południowej, zachodniej i północnej. Jednak balustrada empory podobnie jak odeskowanie sufitu i ławki zostały wymienione. W elewacji zachodniej znajduje się epitafium Tobiae Schillera z roku 1866.

## Instalacje:

Instalacja elektryczna

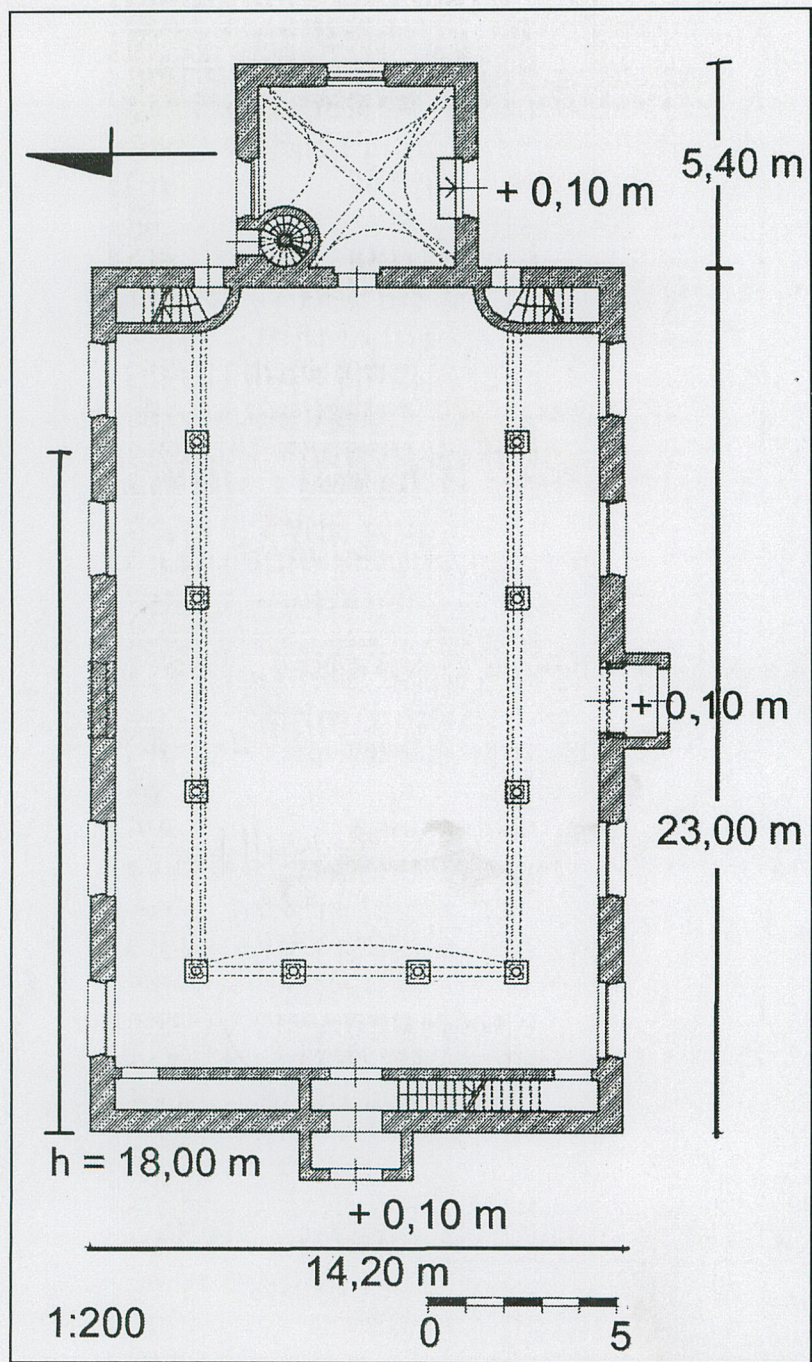


1. Miejscowość <b>P A S I K U R O W I C E</b>	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) <b>KOŚCIÓŁ PROTESTANCKI, OB. RZYM.-KAT. FILIALNY P.W. ŚW. JÓZEFA OBLUBIEŃCA NMP</b>	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiał uzupełniającego) <b>c.d. punktu 13 i ilustracje</b>
--	---	---

**Spis ilustracji:**

1. Widok kościoła
2. Rzut, 1:400
3. Plan sytuacyjny, 1:1000
4. Plan orientacyjny, 1:25000
5. Rzut, 1:200
6. Widok wieży
7. Elewacja zachodnia
8. Elewacja północna
9. Elewacja wschodnia
10. Wnętrze kościoła - prezbiterium
11. Wnętrze kościoła w kierunku zachodnim
12. Prospekt organowy
13. Wnętrze kościoła
14. Wnętrze kościoła - empora
15. Wnętrze kościoła - odeskowanie więźby
16. Wieżba dachowa
17. Drewniany słup o formie kolumny wspierający emporę
18. Schody w aneksie przy prezbiterium
19. Aneks przy prezbiterium (fragment ściany)
20. Zakrystia - sklepienie krzyżowe
21. Zakrystia sklepienie krzyżowe
22. Zakrystia - drzwi
23. Schody kręte w wieży
24. Wejście na schody w wieży
25. Epitafium Tobiae Schillera





6.



7.



8

5.



1. Miejscowość

P A S I K U R O W I C E

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PROTESTANCKI, OB. RZYM.-KAT.  
FILIALNY P.W. ŚW. JÓZEFA OBLUBIEŃCA NMP

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiał uzupełniający)

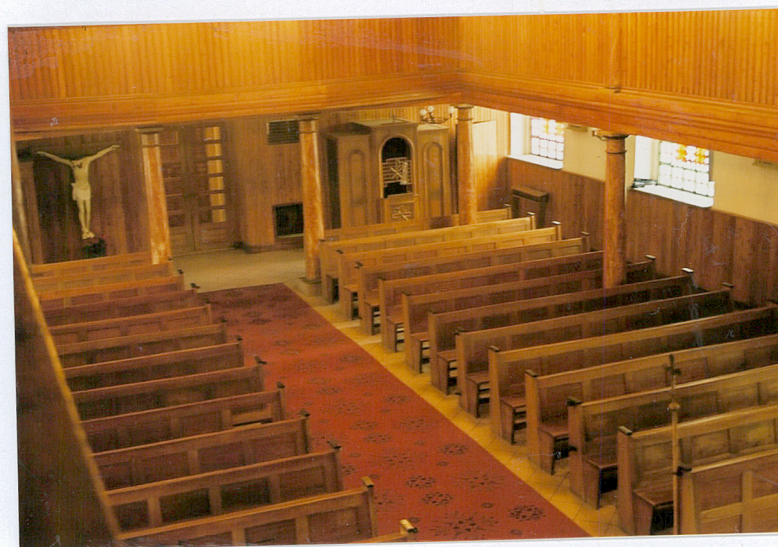
c.d. ilustracji



9.



10.



11.





12.



13.



14 a.



14 b.



1. Miejscowość

P A S I K U R O W I C E

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PROTESTANCKI, OB. RZYM.-KAT.  
FILIALNY P.W. ŚW. JÓZEFA OBLUBIEŃCA NMP

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiał uzupełniający)

c.d. ilustracji



15.



16.



17.





18.



19.



20.



1. Miejscowość

P A S I K U R O W I C E

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PROTESTANCKI, OB. RZYM.-KAT.  
FILIALNY P.W. ŚW. JÓZEFA OBLUBIEŃCA NMP

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiał uzupełniającego)

c.d. ilustracji



21.



22.



23.





24.



25.